

Plan wynikowy z wiedzy o społeczeństwie do programu nauczania – klasa 3 liceum zakres rozszerzony

TEMAT LEKCJI	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna). Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:	
I. USTRÓJ RP						
1. Konstytucja i jej rodzaje	– prawidłowo opisuje procedury uchwalania konstytucji;	– zna kryteria podziału konstytucji na przykładach państw takich jak Wielka Brytania, Polska, Francja i Republika Weimarska;	– charakteryzuje genezę konstytucji na wybranych przykładach;	– zestawia różne cechy konstytucji, – analizuje procedurę uchwalania konstytucji;	–wymienia i opisuje etapy procedur uchwalania konstytucji na przykładzie Konstytucji RP;	
2-4. Polskie tradycje demokratyczne	– wyjaśnia pojęcia: demokracja szlachecka, izba poselska, liberum veto, Sejm Wielki, Konstytucja 3 maja, Konstytucja Księstwa Warszawskiego, Konstytucja Królestwa Polskiego, mała konstytucja,	– wyjaśnia pojęcia: przywilej cerekwicko-nieszawski, electio viritim, konstytucja nihil novi, artykuły henrykowskie, prerogatywy, dwuizbowy sejm walny, Statut Organiczny, konstytucja oktrojowana, Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;	– przedstawia polskie tradycje demokratyczne na przykładzie podstawowych instytucji ustrojowych, artykułów henrykowskich i Konstytucji marcowej; – wyjaśnia znaczenie Konstytucji 3 maja dla historii Polski; – charakteryzuje proces budowania demokracji w II RP.	– porównuje i argumentuje, czy demokracja szlachecka była lepszym ustrojem niż monarchia absolutna; – na podstawie źródła statystycznego wyjaśnia, z jakimi wydarzeniami należy wiązać wzrosty tendencji demokratycznych w Polsce.	– analizuje, dlaczego po II wojnie światowej zmieniono ustrój Polski; – uzasadnia, które z polskich konstytucji budziły wątpliwości co do ich demokratycznego charakteru.	

	Konstytucja marcowa, Konstytucja kwietniowa, Konstytucji RP.	– przedstawia proces kształtowania się demokracji szlacheckiej.				
5-8. Konstytucyjne zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej	– wskazuje na genezę państwa prawa, – wymienia zasady funkcjonowania państwa prawa na przykładzie ustroju RP;	– przedstawia zasady budujące ustrój: suwerenność, subsydiarność, unitaryzm, gospodarka rynkowa, pluralizm;	– wymienia i charakteryzuje akty prawa międzynarodowego W polityce ustrojowej państwa;	– przedstawia rolę aktów prawnych w budowaniu ustroju;	– analizuje najważniejsze zasady ustroju RP, – omawia zasady i formy realizacji demokratycznego państwa;	
9-11. Władza ustawodawcza – Sejm i Senat RP. Zgromadzenie Narodowe	–wymienia funkcje i kompetencje Sejmu; – wymienia podstawowe funkcje i kompetencje senatorów i Zgromadzenia Narodowego;	– prawidłowo omawia procedury wyborów do Sejmu, –zna aktualny skład Sejmu RP (partie, ich liderów, marszałka Sejmu); – omawia procedury wyborów do Senatu, – zna aktualny skład Senatu RP (senatorów z różnych ugrupowań, marszałka);	– charakteryzuje metodę D’Hondta, – wie, co określa ważność wyborów; – charakteryzuje pozycję Senatu i ZN w parlamencie;	– porównuje obszary pracy Prezydium Sejmu, Konwentu Seniorów, komisji śledczych, komisji sejmowych, kół, klubów i zespołów parlamentarnych; – analizuje przepisy Konstytucji RP i ustaw dotyczące pracy Senatu i ZN;	– omawia organizację Sejmu, –objaśnia procedury stosowane w nadzwyczajnych sytuacjach, – uzasadnia zastosowanie przepisów Konstytucji RP w sytuacjach wyjątkowych (Marszałek Senatu RP pełni tymczasowo obowiązki prezydenta);	
12. Proces legislacyjny	–wymienia ścieżki legislacyjne,	– zna proces rozpatrywania ustawy przez Sejm;	– charakteryzuje przebieg głosowania w	–analizuje, na czym polega inicjatywy	–uzasadnia zasadność publikowania ustaw	

	–zna etapy procesu legislacyjnego;		procesie legislacyjnym;	ustawodawcza i ludowa;	w „Dzienniku Ustaw”;	
13-14. Władza wykonawcza – Prezydent RP	– posługuje się pojęciami: kadencja, kontrasygnata, kadencyjność, prerogatywy;	– wie, w jakich sytuacjach wymagana jest kontrasygnata, – wie, które kompetencje Prezydenta RP nie wymagają kontrasygnaty;	– wymienia Prezydentów RP od 1922 r. – charakteryzuje wymagania stawiane kandydatowi na Prezydenta RP, – omawia proces wyborów na prezydenta;	– tłumaczy, na czym polega odpowiedzialność konstytucyjna i polityczna, – analizuje zakres kompetencji prezydenta RP;	–zestawia wybrane modele prezydentur w innych państwach z modelem prezydentury w Polsce;	
15-16. Władza wykonawcza – Rada Ministrów.	– wyjaśnia kompetencje Rady Ministrów;	– zna członków Rady Ministrów;	– przedstawia procedury powoływania rządu;	– charakteryzuje odpowiedzialność Rady Ministrów; –omawia skuteczność rządu;	– uzasadnia wyjątkowe sytuacje takie jak dymisja rządu	
17-18. Administracja publiczna – administracja rządowa	– omawia działania administracji rządowej kierowanej przez Radę Ministrów;	– wymienia skład administracji rządowej i wymienia naczelne i centralne organy administracji rządowej oraz terenowe organy administracji rządowej;	– charakteryzuje strukturę organizacyjną ministerstw (wojewoda, samorząd terytorialny);	– analizuje działanie naczelnych organów administracji państwowej;	– uzasadnia potrzebę istnienia administracji rządowej;	
19-21. Administracja samorządowa. Samorząd terytorialny – –gmina, powiat, województwo	– prawidłowo posługuje się pojęciami: gmina, województwo, powiat;	– wyjaśnia zasady działania samorządu wojewódzkiego;	– przedstawia funkcje, zasady finansowania i wyborów do organów samorządu wojewódzkiego i jego obszarów;	– analizuje zasady działania i źródła finansowania gminy, powiatu i województwa, – analizuje zasady wyborów do jednostek	– omawia zasady nadzoru, – opisuje hierarchiczność administracji samorządowej;	

				samorządu terytorialnego;		
22-23. Władza sądownicza. Sądownictwo powszechne i szczególne	– opisuje podział sądownictwa w Polsce na Sąd Najwyższy, sądy powszechne, administracyjne, wojskowe, a także Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu, – wyjaśnia, co to jest KRS, ENCJ;	– wymienia konstytucyjne zasady działania sądów;	– przedstawia główne zasady działania SN;	– analizuje strukturę sądownictwa oraz zakres działań, poszczególnych jego obszarów (sądy powszechne, sądy szczególne, SN, Naczelny Sąd Administracyjny);	– potrafi przyporządkować rodzaj sprawy odpowiedniej izbie i instancji sądu;	
24-26. Władza sądownicza. Trybunały w Polsce	– wie, czym są Trybunał Konstytucyjny i Trybunał Stanu;	– wymienia kompetencje i skład Trybunału Konstytucyjnego, – wyjaśnia, co to jest skarga kasacyjna;	– przedstawia cel istnienia Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu;	– wymienia i analizuje kary wymierzane przez Trybunały;	– wyjaśnia, kto może stanąć przed Trybunałem Konstytucyjnym i Trybunałem Stanu, – omawia procedurę złożenia skargi do TK;	
27-28. Konstytucyjne i pozakonstytucyjne organy kontroli państwowej i ochrony prawa	– opisuje obszary działań takich instytucji jak: NIK, RPO, KRRiT, UOKiK, RPD;	– omawia rolę i zakres działań takich instytucji jak: NIK, RPO, KRRiT, UOKiK, RPD;	– zna i analizuje status NIK, tryb i formy działania RPO i RPD oraz procedury powoływania członków tych instytucji;	– zestawia zakres obowiązków i obszary działania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka;	– analizuje procedury i artykuły konstytucji RP i ustaw, na mocy, których zostały powołane UOKiK, RPO, KRRiT;	
II. PROPEUDETYKA PRAWA						
29. Prawo jako system norm	– opisuje historię prawa, – omawia rodzaje norm;	– wyjaśnia, czym są: norma prawna, przepis prawny, wykładnia prawa;	– przedstawia cechy prawa różnych systemów prawnych na	– analizuje funkcje prawa,	– ocenia rolę prawa w koncepcji praworządności i przy ochronie praw	

			świecie (stabilizacyjna, dynamizacyjna);	– wymienia i omawia postawy wobec prawa;	obywateli i ich mienia;	
30. Podstawowe zasady systemu prawa	– omawia podstawowe zasady prawa, – wyjaśnia, czym są: hierarchiczność prawa, spójność prawa, zupełność prawa;	– wymienia reguły kolizyjne prawa i sposoby postępowania przy sprzeczności norm, – wyjaśnia, czym są praworządność materialna i formalna;	– charakteryzuje mechanizmy gwarantujące przestrzeganie prawa: trójpodział władzy, pluralizm polityczny, gwarancja prawa człowieka, prymat instytucji pochodzących z wyboru;	– analizuje reguły: porządku hierarchicznego, czasowego i treściowego, zupełności prawa, kolizyjności;	– tłumaczy, czym jest praworządność, na podstawie art. 2 Konstytucji RP, – zestawia reguły i procedury obowiązujące w różnych gałęziach prawa;	
31-32. Systematyka prawa	– wymienia rodzaje prawa (prawo prywatne, publiczne), – rozróżnia gałęzie prawa: prawo: konstytucyjne, handlowe, karne, cywilne, prawne, rodzinne, administracyjne, pracy, kanoniczne;	– wyjaśnia, czym jest prawo stanowione, a czym – naturalne;	– charakteryzuje gałęzie prawa, ich podstawowe zasady, przepisy oraz miejsca wpisów;	– analizuje postawy wobec prawa i sposoby łamania go;	– objaśnia zależność między prawem przedmiotowym i podmiotowym oraz jego hierarchię;	
33-34. Źródła prawa i hierarchia aktów prawnych w Polsce	– wie, co jest źródłem prawa, – wymienia rodzaje źródeł prawa, – wymienia organy tworzące	– wie, gdzie są publikowane ustawy; – klasyfikuje źródła prawa w Polsce, – wymienia przykłady aktów prawnych, aktów	– charakteryzuje proces wdrażania ustawy w życie (promulgacja, vacatio legis, implementacja); – charakteryzuje	– analizuje rodzaje źródeł prawa oraz źródła poznania prawa; – analizuje stosunek między prawem unijnym a prawem krajowym;	– opisuje związki oraz różnice między prawem Polski a prawem międzynarodowym (reguły merytoryczne,	

	prawo w państwie; – wyjaśnia, dlaczego Konstytucja RP jest nazywana ustawą zasadniczą;	wykonawczych oraz aktów prawa miejscowego;	prawo międzynarodowe i prawo unijne, – omawia porządek prawny i proceduralny w tworzeniu ustaw oraz rozporządzeń		czasowe); – wykazuje potrzebę hierarchizacji prawa i przestrzegania procedur w stosunkach międzynarodowych, – omawia podstawowe zasady prawne UE i państw członkowskich, głównie Polski;	
35-36. Prawo karne	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo karne, Kodeks karny, zbrodnia, występki, sankcja karna, kara grzywny, środki karne, wykroczenie, proces karny, ławnik, oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, oskarżyciel prywatny, pokrzywdzony, oskarżony, obrońca, ławnik, świadek.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Kodeks karny skarbowy, Kodeks karny wykonawczy, Kodeks wykroczeń, nawiązka, postępowanie karne, obrona konieczna, stan wyższej konieczności, Polska Karta Praw Ofiary, świadek incognito, świadek koronny;</i> – przedstawia przebieg postępowania karnego; – wymienia strony uczestniczące w postępowaniu karnym.	– wskazuje, w którym kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – wymienia i omawia rodzaje przestępstw; – przedstawia rodzaje kar i środków karnych; – omawia środki odwoławcze przysługujące stronom procesu karnego.	– na podstawie Kodeksu postępowania karnego wymienia przypadki wyłączenia odpowiedzialności; – charakteryzuje główne prawa, które przysługują ofierze, sprawcy i świadkowi przestępstwa.	– na podstawie wzoru pisze zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa; – korzystając z Kodeksu karnego i Kodeksu wykroczeń, podaje po dwa artykuły ilustrujące, czym jest zbrodnia, występki lub wykroczenie; – ustosunkowuje się do gwarantowanej przez przepisy Konstytucji RP i Kodeksu karnego zasady prawa do obrony.	

37-38. Postępowanie przed sądem karnym	– wyjaśnia pojęcia: <i>notariusz, radca prawny, adwokat, kancelarie prawne (adwokackie, radcowskie, notarialne), Stowarzyszenie Pomocy Poszkodowanym w Wypadkach i Kolizjach Drogowych Alter Ego, Rzecznik Praw Pacjenta, Centrum Informacyjne dla Osób Niepełnosprawnych, Państwowa Inspekcja Pracy.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>zasada ignorantia iuris nocet</i> (nieznajomość prawa szkodzi), <i>Centrum Praw Kobiet, Federacja Konsumentów, Rzecznik Finansowy.</i>	– wskazuje, do których organów i instytucji można się zwrócić o pomoc prawną w konkretnych sytuacjach; – omawia zakres działalności organów i instytucji, do których można się zwrócić w Rzeczypospolitej Polskiej o pomoc prawną.	– charakteryzuje zadania notariuszy, radców prawnych, adwokatów; – wyszukuje działające w danym regionie instytucje udzielające bezpłatnej pomocy prawnej.	– omawia i uzasadnia warunki, które trzeba spełnić, aby nabyć uprawnienia adwokata, radcy prawnego lub notariusza; – analizuje, w jaki sposób można skorzystać z pomocy instytucji udzielających bezpłatnej pomocy prawnej.	
39. Polityka karna państwa.						
40-41. Prawo cywilne	– wyjaśnia pojęcia: prawo cywilne, pozew, Kodeks cywilny, osoba fizyczna, pełnomocnictwo, zobowiązanie, prawo rzeczowe, prawo spadkowe, własność, formy nabycia własności,	– wyjaśnia pojęcia: <i>kazus, prawo zobowiązaniowe, zdolność do czynności prawnych, służebność, hipoteka, księga wieczysta, zastaw, spółdzielcze prawo lokatorskie do lokalu mieszkalnego, zstępni, wstępni, postępowanie</i>	– wskazuje, w którym kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – wyjaśnia podstawowe instytucje prawne części ogólnej prawa cywilnego i prawa zobowiązaniowego	– interpretuje przepisy prawne; – charakteryzuje podstawowe instytucje prawne prawa rzeczowego i spadkowego; – omawia sposoby nabycia prawa własności i podaje przykłady;	– analizuje kazus z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego; – na podstawie wzoru pisze pozew cywilny.	

	zasiedzenie, użytkowanie, lombard, spadek, dziedziczenie ustawowe i testamentowe, zachówek, powód, pozwany, pozew, pełnomocnik.	<i>nieprocesowe, wierzyciel, dłużnik, komornik, mediacja, apelacja, skarga kasacyjna, zażalenie;</i> – wymienia źródła prawa cywilnego; – przedstawia przebieg postępowania cywilnego oraz uczestniczące w nim strony; – rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne.	w Rzeczypospolitej Polskiej; – omawia działy Kodeksu cywilnego; – charakteryzuje postępowanie egzekucyjne.	– charakteryzuje środki odwoławcze przysługujące stronom procesu cywilnego.		
42. Postępowanie przed sądem cywilnym						
43-44. Prawo rodzinne	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo rodzinne i opiekuńcze, małżeństwo, wspólnota majątkowa, prawa i obowiązki rodziców oraz dziecka, obowiązek alimentacyjny, pokrewieństwo, powinowactwo, linia boczna, władza rodzicielska.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>ślub cywilny, ślub kościelny, ślub konkordatowy, konkordat, wspólność majątkowa umowna, ustanie małżeństwa, rozwód, separacja, przysposobienie dziecka;</i> – wymienia prawa i obowiązki rodziców oraz dziecka, w tym pełnoletniego.	– wskazuje, w którym kodeksie obowiązującym w Polsce można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – omawia przeszkody dla zawarcia małżeństwa.	– charakteryzuje podstawowe instytucje prawne prawa rodzinnego; – omawia podobieństwa i różnice między ustawową a umowną wspólnotą majątkową.	– omawia i ocenia warunki zawarcia związku małżeńskiego, wskazuje, z czego one wynikają – analizuje zasady wprowadzenia obowiązku alimentacyjnego w polskim prawie.	

45. Postępowanie w sprawach rodzinnych						
46-47. Prawo administracyjne	– wyjaśnia pojęcia: prawo administracyjne, akt administracyjny, wojewódzki sąd administracyjny, Naczelny Sąd Administracyjny.	– wyjaśnia pojęcia: postanowienia i decyzje administracyjne, Kodeks postępowania administracyjnego, samorządowe kolegium odwoławcze, skarga kasacyjna, zażalenie; – przedstawia przebieg postępowania administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej; – wymienia zadania administracji publicznej.	– wskazuje, w którym kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – rozpoznaje, kiedy decyzja administracyjna jest ważna; – wymienia dokumenty występujące w postępowaniu administracyjnym.	– odróżnia akty administracyjne od innego rodzaju dokumentów; – wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji organów administracyjnych.	– na podstawie wzoru pisze odwołanie od decyzji administracyjnej; – wyszukuje i analizuje wzory zażaleń na postanowienia organów administracji oraz wzory skarg do wojewódzkiego sądu administracyjnego.	
48. Postępowanie administracyjne						

III. PRAWA CZŁOWIEKA

49. Geneza praw człowieka i ich klasyfikacja	Źródła praw człowieka, I, I, III generacja praw człowieka, prawo	– zna i potrafi wskazać różnice między prawem	– wyjaśnia nadrzędność prawa stanowionego	– omawia źródła praw człowieka na podstawie historii polskich	– analizuje prawa trzech generacji, prawa negatywne i pozytywne,	– analizuje, czy możliwe jest ograniczanie praw człowieka,
--	--	---	---	---	--	--

	człowieka w systemach filozoficznych	stanowionym a prawem naturalnym, –omawia wybrane źródła prawa;	wobec prawa naturalnego, – wymienia myślicieli, którzy stworzyli podwaliny pod system praw człowieka, oraz dokumenty (konstytucje, akty), w których zapisane są prawa człowieka;	przywilejów szlacheckich, – charakteryzuje proces kształtowania się prawa na przestrzeni wieków;	– wyjaśnia pojęcie <i>relatywizmu kulturowego</i> w odniesieniu do zasady uniwersalności prawa;	– wskazuje, w jakich sytuacjach może dochodzić do ograniczania praw człowieka;
50. Generacje praw człowieka						
51. Przestrzeganie praw człowieka we współczesnym świecie	Zapisy praw w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela 1789 r. oraz Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 1948 r., –przyczyny łamania praw człowieka, Konstytucja RP z 1997 r.	– zna zapisy Konstytucji RP i innych aktów prawnych gwarantujące przestrzeganie praw człowieka w Polsce;	– wymienia przykłady łamania praw człowieka na świecie, – dzieli przyczyny łamania praw człowieka na ekonomiczne, polityczne, religijne, prawne, kulturowe, rasowe;	– charakteryzuje skalę łamania praw na świecie,	– wyjaśnia, w jakich społeczeństwach najczęściej łamane są prawa człowieka;	– uzasadnia potrzebę walki z nierównościami społecznymi, prześladowaniami i łamaniem praw człowieka na świecie;
52. System ochrony Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych	System ochrony praw człowieka w ramach ONZ, Międzynarodowy Trybunał Karny, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. uchodźców	– wymienia organy regulujące prawa człowieka oraz charakteryzuje systemy ochrony praw człowieka: międzynarodowe i wewnątrzpaństwowe;	– wymienia międzynarodowe traktaty zawierające prawa człowieka;	– argumentuje potrzebę ochrony praw człowieka na świecie;	– analizuje działanie organów powołanych w ramach ONZ (Trybunał Karny, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. uchodźców);	– opisuje działalność misyjną ONZ, w tym działania mające na celu ochronę praw człowieka, – uzasadnia potrzebę istnienia

						Trybunału Karnego ONZ;
53. System ochrony praw człowieka w ramach UE, OBWE i RE	Regionalne mechanizmy chroniące prawa człowieka, system strasburski	– wymienia organy i instytucje zajmujące się prawami człowieka powołane przez UE, OBWE;	– analizuje takie dokumenty jak: Karta Socjalna Wspólnoty Europejskiej, Konwencja o zapobieganiu torturom, niehumanicznemu traktowaniu i poniżaniu, – zna i opisuje następujące instytucje: KBWE, Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka, Wysoki Komisarz OBWE ds. Mniejszości Narodowych, Wolności Mediów, Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskich;	– opisuje działanie systemu strasburskiego;	– analizuje przykładowe sprawy toczące się przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka;	– wymienia kryteria dopuszczalności skargi wnoszonej do Trybunału w Strasburgu;
54-55. Organizacje pozarządowe w ochronie praw człowieka	Instytucje i organizacje pozarządowe o zasięgu globalnym i regionalnym (lokalnym), akcje i	– wymienia organizacje pozarządowe broniące praw człowieka: Międzynarodowy Ruch Czerwonego	– określa zakres działań organizacji pozarządowych w kontekście obrony praw człowieka;	– przedstawia programy, kampanie i akcji społeczne (polskie i międzynarodowe) realizowane w	– opisuje inicjatywy podejmowane przez Helsińską Fundację Praw Człowieka, takie jak festiwal „Watch Docs”;	– analizuje efektywność poszczególnych działań prowadzonych przez organizacje działające na rzecz

	inicjatywy organizacji	Krzyża i Czerwonego Półksiężyc, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Amnesty International, Polski Czerwony Krzyż, La Strada, Human Rights, Watch, Polska Akcja Humanitarna, Caritas, Stowarzyszenie „PoMOC”, Fundacja Stefana Batorego;		ramach walki o prawa człowieka;		ochrony praw człowieka;
56-57. Polski system ochrony praw człowieka	Instytucje i organy chroniące prawa człowieka w Polsce: TK, sądy, RPO, Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania, obszary działania tych organów	– wymienia organy egzekwujące przestrzeganie praw człowieka w Polsce (RPO, sądy, TK);	– opisuje wybrane prawa i wolności zagwarantowane Konstytucją, – analizuje kompetencje i działania Rzecznika Praw Obywatelskich w Polsce;	– przedstawia procedurę składania skargi konstytucyjnej do Trybunału Konstytucyjnego, – omawia procesową drogę egzekwowania prawa w Polsce;	– analizuje skuteczność skarg konstytucyjnych na przykładach; – omawia przykłady łamania praw człowieka w Polsce;	– porównuje obszar i zakres działania RPO, sądów powszechnych, TK;
58-59. Polityka zagraniczna i międzynarodowe stosunki polityczne	– wyjaśnia pojęcia: <i>stosunki międzynarodowe, system międzynarodowy, system: jednobiegunowy, dwubiegunowy, wielobiegunowy, państwa małe,</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>stratyfikacja, polaryzacja modelu międzynarodowego, państwa nieuznawane, mocarstwa, mocarstwa ponadregionalne,</i>	– charakteryzuje współczesne państwa nieuznawane, separatystyczne – przedstawia podział państw ze względu na siłę strategiczną	– charakteryzuje współczesny układ sił na świecie – określa pozycję Polski w stosunkach międzynarodowych – na podstawie tekstu źródłowego: <i>Podstawy stosunków</i>	– uzasadnia, jaką rolę odgrywają Wyspy Salomona w geopolitycznej rywalizacji mocarstw – analizuje, jaki model ładu światowego powstanie w	

	<i>minipaństwa (miniaturowe), państwa zależne, państwa upadłe i upadające</i> – wymienia czynniki, które decydują o sile strategicznej państw	<i>państwa średniej rangi</i> – przedstawia klasyfikację państw ze względu na pozycję międzynarodową	– wyjaśnia, na czym polega polaryzacja systemu międzynarodowego	<i>międzynarodowych</i> dokonyuje analizy na temat polaryzacji systemu międzynarodowego	pierwszej połowie XXI w. – dokonuje analizy, które państwa odgrywały rolę mocarstw w przeszłości, określa, co decydowało o ich wyjątkowej pozycji i co przesądziło o ich upadku	
60. Zasady i podmioty prawa międzynarodowego	– wyjaśnia pojęcia: <i>ład międzynarodowy, prawo międzynarodowe, prawo humanitarne, traktaty międzynarodowe, traktaty westfalskie, organy wykonawcze, sądy międzynarodowe, Karta Narodów Zjednoczonych</i> – wymienia zasady prawa międzynarodowego	– wyjaśnia pojęcia: <i>jurysdykcja, akredytacja, embargo, precedencja, łac. pacta sunt servanda, łac. bona fides, łac. nemo iudex in causa sua, Deklaracja zasad prawa międzynarodowego, zasada wzajemności</i> – podaje podstawowe zasady stosunków międzynarodowych	– przedstawia rodzaje traktatów międzynarodowych – omawia rodzaje najważniejszych relacji w prawie międzynarodowym – wyjaśnia, jaką rolę w stosunkach międzynarodowych odgrywa prawo międzynarodowe	– charakteryzuje źródła prawa międzynarodowego – porównuje podmioty prawa międzynarodowego – analizuje rodzaje umów międzynarodowych, w których stroną jest państwo polskie	– uzasadnia, dlaczego Stolica Apostolska jest unikatowym podmiotem prawa międzynarodowego – dokonuje analizy i ocenia skuteczność poszczególnych sposobów oddziaływania na państwa łamiące prawo międzynarodowe	
61. Mocarstwa regionalne na drodze do dominacji międzynarodowej	– wyjaśnia pojęcia: <i>supermocarstwo, WNP – Wspólnota Niepodległych Państw, Euroazjatycka</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>PPP – parytet siły nabywczej, państwa grupy G8, G7, kleptokracja, Szanghajska</i>	– wyjaśnia, czym jest BRICS – przedstawia potencjał Unii Europejskiej z wybranym krajem	– porównuje potencjał supermocarstwa z mocarstwami ponadregionalnymi	– uzasadnia, które kryterium jest najistotniejsze dla wskazania potęgi państwa – dokonuje analizy	

	<i>Wspólnota Gospodarcza, Organizacja Układu o bezpieczeństwie Zbiorowym</i> – omawia znaczenie regionalnych i ponadregionalnych organizacji międzynarodowych dla budowania pozycji mocarstwowej krajów grupy BRICS	<i>Organizacja Współpracy, MERCOSUR – Wspólny Rynek Południa</i> – omawia modele ładu światowego – wskazuje, które państwa są uzależnione od dostaw ropy naftowej z zewnątrz	BRICS w odniesieniu do różnych kryteriów porównawczych – wskazuje państwo spoza grupy BRICS, które ma największe szanse na dołączenie do grona wschodzących mocarstw	– na podstawie źródła porównuje potencjał USA i mocarstw regionalnych w 2020 r. (wybrane kryteria) – charakteryzuje Republikę Południowej Afryki (piąty członek grupy BRICS), odnosząc się do różnych aspektów pozycji tego państwa na świecie	sytuacji międzynarodowej i wewnętrznej Chin, Indii, Rosji i Brazylii – ocenia, czy USA utrzymają pozycję światowego lidera do połowy XXI w.	
--	---	---	--	--	---	--